EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 29.9.2021.
COM(2021) 599 final

IZVJEŠĆE KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU I VIJEĆU

O PROVEDBI I UČINKOVITOM FUNKCIONIRANJU DIREKTIVE 2012/18/EU O KONTROLI OPASNOSTI OD VELIKIH NESREĆA KOJE UKLJUČUJU OPASNE TVARI ZA RAZDOBLJE 2015.–2018.

SADRŽAJ

UVOD 2

1. SAŽETAK IZVJEŠĆA DRŽAVA ČLANICA 3

1.1. Statistički podaci o objektima 3

1.1.1. Broj objekata 3

1.1.2. Vanjski planovi u slučaju opasnosti 5

1.1.3. Informiranje javnosti 6

1.1.4. Inspekcijski nadzori 8

1.1.5. Zabrana upotrebe, sankcije i druga prisilna sredstva 9

1.2. Statistički podaci o teškim nesrećama 10

2 DALJNJI KORACI ZA BOLJE SPRJEČAVANJE INDUSTRIJSKIH NESREĆA 14

3 ZAKLJUČCI 16

Commission européenne/Europese Commissie, 1049 Bruxelles/Brussel, BELGIQUE/BELGIË – Tel. +32 22991111
Ured: BU-9 04/036 – Ured: BU-9 04/036 Izravna telefonska linija +32 22956872

UVOD

Teške nesreće koje uključuju opasne tvari znatna su prijetnja ljudima i okolišu. Takve nesreće često uzrokuju i znatne gospodarske gubitke i otežavaju održivi rast. S druge strane, kemikalije imaju temeljnu ulogu u većini naših svakodnevnih aktivnosti jer se nalaze u praktički svakom uređaju kojim se koristimo te pritom pridonose našoj dobrobiti, zaštiti našeg zdravlja i sigurnosti ili inovacijom osiguravaju rješenja za nove izazove. Kako bi se smanjili povezani rizici, potrebne su mjere za sprječavanje teških nesreća koje uključuju opasne tvari i potrebno je osigurati primjerenu pripravnost, prevenciju i odgovor ako do takvih nesreća ipak dođe.

U Komunikaciji o europskom zelenom planu zahtijeva se od Komisije da pojača suradnju s državama članicama radi boljeg sprječavanja industrijskih nesreća[1]. Osim toga, Komisija je u akcijskom planu za postizanje nulte stope onečišćenja[2] najavila da će nastaviti jačati potporu državama članicama, npr. u procjeni rizičnosti objekata radi jačanja preventivnih mjera, i u pogledu posljedica mogućih nesreća.

Direktivom 2012/18/EU[3] o kontroli opasnosti od teških nesreća koje uključuju opasne tvari („Direktiva Seveso III") pruža se relevantan okvir za mjere upravljanja rizikom kako bi se spriječile teške nesreće i ograničile njihove posljedice. Radi se o posljednjoj generaciji „propisa Seveso", a na snagu je stupila 1. lipnja 2015. U usporedbi s prethodnim direktivama, njome su postrožene odredbe o sudjelovanju i informiranju javnosti, planiranju upotrebe zemljišta i pristupu pravosuđu za javnost te su uvedene strože norme inspekcijskog nadzora kako bi se osigurala djelotvorna provedba sigurnosnih pravila.

Države članice svake četiri godine dostavljaju Komisiji izvješće o provedbi, u skladu s člankom 21. stavkom 2. U ovom izvješću daje se sažetak podnesaka država članica za razdoblje 2015.–2018., u skladu s člankom 29. (u to je vrijeme Ujedinjena Kraljevina još bila članica Europske unije).

Izvješće se sastoji od dva dijela:

- u dijelu I. daje se sažetak informacija o provedbi Direktive Seveso koje su dostavile države članice. Odjeljak 1.1. obuhvaća informacije prikupljene putem upitnika[4] koji je bio usmjeren na prethodno utvrđena problematična područja. Cilj je tog sažetka procijeniti stupanj provedbe i utvrditi sve nedostatke koje treba riješiti. U odjeljku 1.2. to je dopunjeno podacima o nesrećama koji su dobiveni analizom baze podataka o teškim nesrećama (eMARS[5]) kojom upravlja Ured za opasnost od velikih nesreća Zajedničkog istraživačkog centra Europske komisije;

---

[1] Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Europskom vijeću, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija – Europski zeleni plan (COM/2019/640 final).

[2] Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija – Put prema zdravom planetu za sve Akcijski plan EU-a: „Prema postizanju nulte stope onečišćenja zraka, vode i tla" (COM(2021)400 final).

3 Direktiva 2012/18/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 4. srpnja 2012. o kontroli opasnosti od velikih nesreća koje uključuju opasne tvari, o izmjeni i kasnijem stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 96/82/EZ, SL L 197, 24.7.2012., str. 1.–37.

[4] 2014/896/EU: Provedbena odluka Komisije od 10. prosinca 2014. kojom se utvrđuje format za dostavljanje informacija iz država članica o provedbi Direktive 2012/18/EU Europskog parlamenta i Vijeća o kontroli opasnosti od velikih nesreća koje uključuju opasne tvari (priopćeno pod brojem dokumenta C(2014) 9335).

[5] Sustav za izvješćivanje o teškim nesrećama (https://emars.jrc.ec.europa.eu).

- u dijelu II. opisuju se očekivane mjere na kojima će Komisija nastaviti raditi s državama članicama radi boljeg sprječavanja industrijskih nesreća, među ostalim rješavanjem propusta u provedbi.

Kao i za prethodne procjene, Komisija je analizu izvješća koja su dostavile države članice te ostalih relevantnih podataka povjerila vanjskom pružatelju usluga. U izvješću ugovaratelja[6] nalazi se detaljna analiza dostavljenih informacija, uključujući analizu za svaku državu članicu, i ostale informacije.

Potpuni doprinosi svih 28 država članica i upitnik te izvješća za prethodna izvještajna razdoblja isto su tako javno dostupni[7].

1. SAŽETAK IZVJEŠĆA DRŽAVA ČLANICA

Svih 28 država članica[8] podnijelo je Europskoj komisiji svoja četverogodišnja izvješća za razdoblje 2015.–2018.

1.1. Statistički podaci o objektima

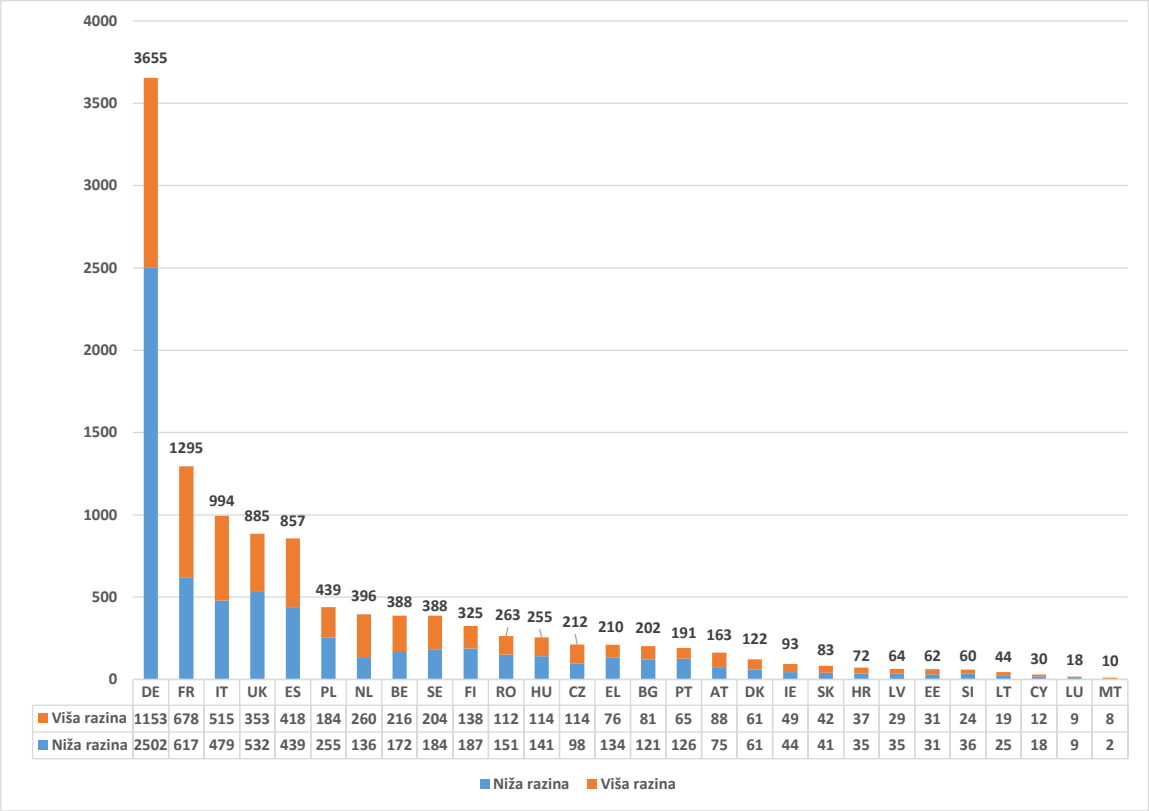
1.1.1. Broj objekata

Države članice izvijestile su da je 2018. područjem primjene Direktive Seveso III bilo obuhvaćeno ukupno 11 776 objekata (vidjeti *sliku 1.*). To je porast (479) u odnosu na prethodno izvještajno razdoblje (2012.–2014.), s time da je do kraja tog razdoblja izviješteno o 11 297 objekata. Najveći udio tih objekata zabilježen je u Njemačkoj (31 %), Francuskoj (11 %), Italiji (8 %), Ujedinjenoj Kraljevini (8 %) – koja je tijekom relevantnog izvještajnog razdoblja još bila država članica – i Španjolskoj (7 %).

Udjeli objekata više razine i objekata niže razine[9] bili su gotovo nepromijenjeni tijekom izvještajnog razdoblja, pri čemu je u prosjeku 43 % objekata (njih 5 090) bilo više razine, a 57 % objekata (njih 6 686) niže razine.

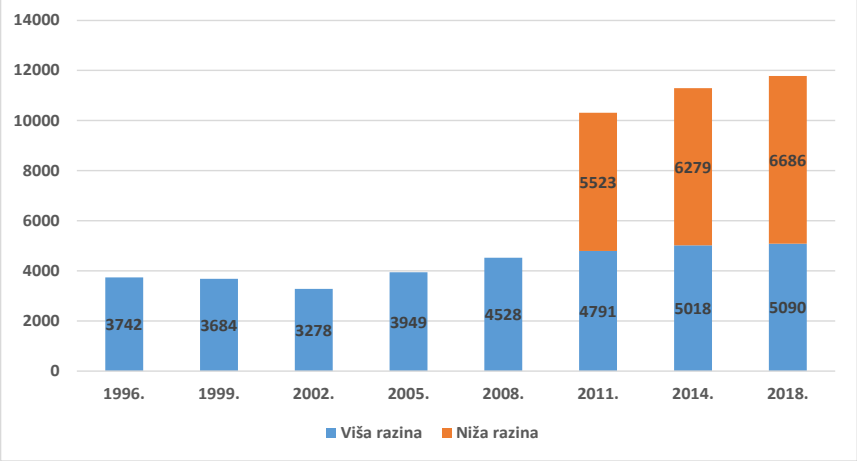
[6] https://circabc.europa.eu/w/browse/df2c6a1c-99bb-4b13-b68c-b8a1e33c95c5
[7] https://circabc.europa.eu/w/browse/4cc9ca17-0920-4d8a-8796-6ffa170612b7
[8] Ujedinjena Kraljevina bila je država članica EU-a u razdoblju 2015.–2018.
[9] Direktiva se odnosi na objekte u kojima mogu biti prisutne opasne tvari (npr. tijekom prerade ili skladištenja) u količinama koje prelaze određeni prag. Objekti su kategorizirani u nižu ili višu razinu ovisno o količini prisutnih opasnih tvari, pri čemu objekti više razine podliježu strožim zahtjevima.

Slika 1.: Broj objekata obuhvaćenih Direktivom Seveso 2018.

Kako je prikazano na *slici 2.*, može se primijetiti polagano, ali stalno povećanje broja objekata obuhvaćenih Direktivom. To se mora sagledati u kontekstu triju krugova proširenja EU-a tijekom tog razdoblja (2004., 2007. i 2013.) i obuhvata većeg broja opasnih tvari područjem primjene Direktive Seveso III nakon revizije Direktive Seveso II iz 2012. O podacima o objektima niže razine izvješćivalo se samo od izvještajnog razdoblja 2009.–2011.

Slika 2.: Promjene u broju prijavljenih objekata[10]

[10] Podaci iz 1996. i 1999. nisu potpuno usporedivi zbog različitih definicija objekata i postrojenja. O nekoliko postrojenja u istom objektu možda je izvješćivano pojedinačno, čime se može objasniti prividno smanjenje 2002. Osim toga, razvrstavanje opasnih tvari promijenilo se u Direktivi Seveso III.

Od djelatnosti koje se upotrebljavaju za kategorizaciju objekata obuhvaćenih Direktivom Seveso, gotovo 45 % objekata obavlja četiri djelatnosti:

(1) proizvodnja i distribucija kemikalija u općoj uporabi (1 850 objekata = 15,1 %);
(2) proizvodnja, opskrba i distribucija energije (1 606 objekata = 13,2 %);
(3) skladištenje goriva (1 190 objekata = 9,8 %);
(4) trgovina na veliko i malo (930 objekata = 7,6 %).

1.1.2. Vanjski planovi u slučaju opasnosti

Člankom 12. Direktive Seveso III zahtijeva se od gospodarskih subjekata da dostave nadležnim tijelima informacije koje su im potrebne za izradu vanjskih planova u slučaju opasnosti za objekte više razine. Ti su planovi važni kako bi omogućili brz i koordiniran odgovor na teške nesreće te imaju ključnu ulogu u smanjenju njihovih učinaka.

Osim toga, moraju se pregledavati i ispitivati u razmacima od najviše tri godine.

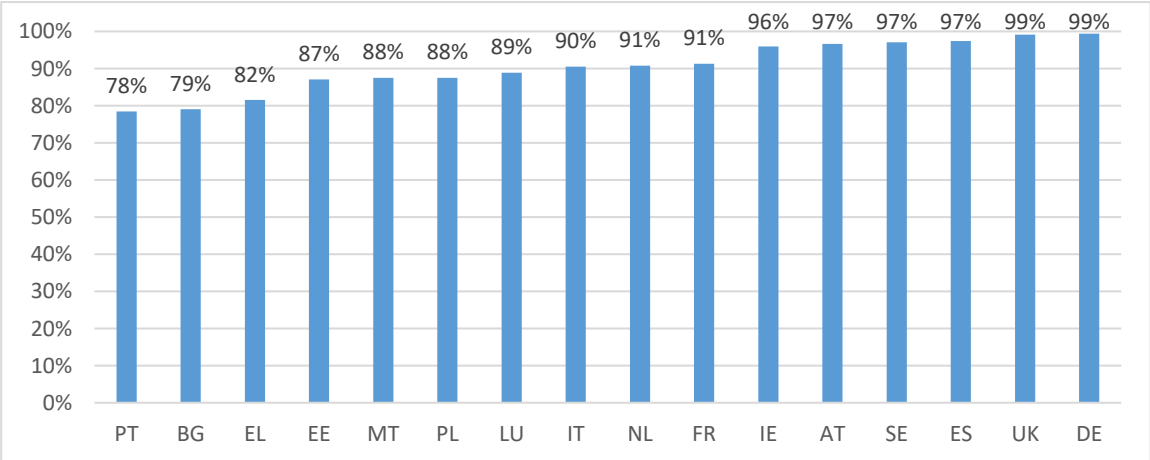
1.1.2.1. Izrada vanjskih planova u slučaju opasnosti

Kako je prikazano na *slici 3.*, vanjski planovi u slučaju opasnosti za većinu su objekata više razine izrađeni na kraju izvještajnog razdoblja. Na kraju razdoblja 2015.–2018. u prosjeku je 91 % objekata više razine imalo vanjski plan u slučaju opasnosti. Vanjski plan u slučaju opasnosti nije imalo 4 % objekata jer su nadležna tijela na temelju članka 12. stavka 8. Direktive Seveso III odlučila da se s obzirom na informacije sadržane u izvješću o sigurnosti obveza izrade vanjskog plana u slučaju opasnosti ne primjenjuje.

Najčešći razlog kojim su nadležna tijela opravdavala izostanak vanjskog plana u slučaju opasnosti jest da se, na temelju njihove procjene, posljedice teških nesreća ne bi proširile izvan granica lokacije i/ili ne bi predstavljale potencijalan rizik za ljudsko zdravlje i okoliš. Drugo objašnjenje bilo je da su scenariji nesreće u određenim slučajevima pokriveni drugim planovima za odgovor u slučaju opasnosti (npr. planovi u slučaju morskih i obalnih opasnosti ili plan za odgovor nadležne vatrogasne postrojbe).

Preostalih 5 % objekata više razine (tj. više od 200 objekata više razine na razini EU-a) nije imalo vanjski plan u slučaju opasnosti, što ukazuje na neusklađenost s odredbama Direktive Seveso III. Međutim, to je poboljšanje u odnosu na prethodno izvještajno razdoblje u kojem 12 % objekata više razine nije imalo vanjski plan u slučaju opasnosti.

Slika 3.: Udio objekata više razine za koje je vanjski plan u slučaju opasnosti izrađen ili se ne

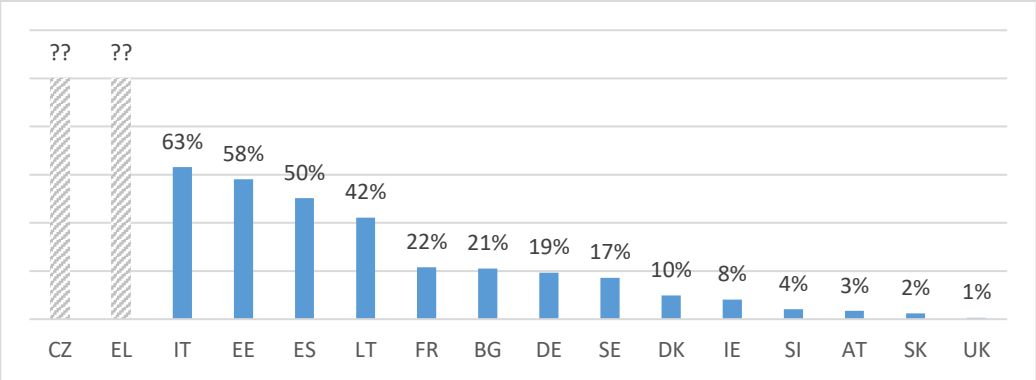
zahtijeva tijekom izvještajnog razdoblja[11]

1.1.2.2.Ispitivanje i pregled vanjskih planova u slučaju opasnosti

Kad je riječ o članku 12. stavku 6. Direktive Seveso III i obvezi država članica da osiguraju da se vanjski planovi u slučaju opasnosti pregledaju, ispitaju i, prema potrebi, ažuriraju u odgovarajućim razmacima koji nisu dulji od tri godine, izvještajno razdoblje 2015.–2018. pokazuje blago poboljšanje u odnosu na prethodna razdoblja. Naime, u izvještajnom razdoblju 2006.–2008. pregledano je i ispitano 60 % vanjskih planova u slučaju opasnosti; u razdoblju 2009.–2011. taj se udio povećao na 73 % i dosegnuo 75 % do kraja 2014. U izvještajnom razdoblju 2015.–2018. ispitano je 77 % vanjskih planova u slučaju opasnosti od ukupno 5 090 objekata više razine.

Komisija napominje da se situacija razlikuje među državama članicama: većina država članica u potpunosti je usklađena s odredbama Direktive Seveso III povezanima s ispitivanjem i pregledavanjem vanjskih planova u slučaju opasnosti, dok njih nekoliko pokazuje visoku stopu neusklađenosti. Dostavljene informacije prikazane su na *slici 4.*

Slika 4.: Vanjski planovi u slučaju opasnosti koji nisu ispitani u razdoblju 2015.–2018.[12]

1.1.3. Informiranje javnosti

U skladu s člankom 14. stavkom 1. države članice moraju osigurati da su informacije iz Priloga V. stalno na raspolaganju javnosti, među ostalim i elektronički.

Informacije o svim objektima stalno su na raspolaganju javnosti, među ostalim i elektronički, te se ažuriraju prema potrebi u 17 država članica. Preostalih 11 država

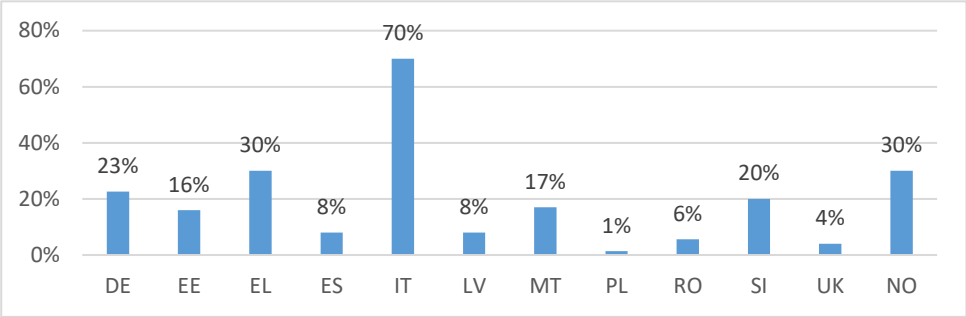
[11] Napomena: države članice koje se ne spominju na slici izvijestile su o usklađenosti s obvezom izrade vanjskog plana u slučaju opasnosti za objekte više razine.

[12] Napomena: države članice koje se ne spominju na slici izvijestile su o ispitivanju svih vanjskih planova u slučaju opasnosti u razdoblju 2015.–2018. Grčka i Češka izvijestile su o ispitivanju samo dijela svih vanjskih planova u slučaju opasnosti, no nisu navele koliko ih nije ispitano, stoga su na slici naznačene sivom bojom.

članica nije u potpunosti usklađeno s člankom 14. stavkom 1.[13], čak i ako se na zahtjev te informacije stavljaju na raspolaganje javnosti.

Od država članica zatraženo je da izvijeste o udjelu objekata za koje informacije navedene u Prilogu V. Direktivi nisu bile dostupne. Te informacije prikazane su na *slici 5*.

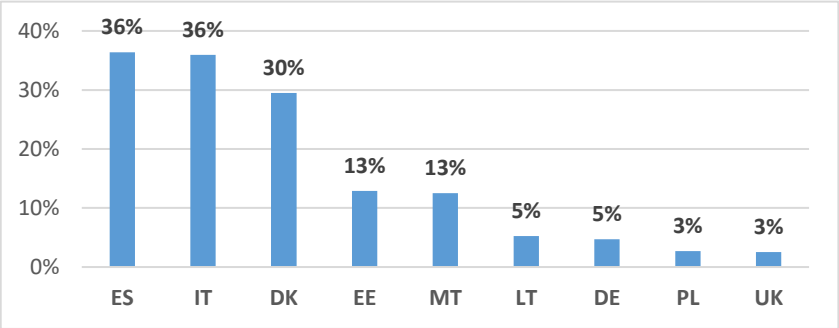
*Slika 5.: Udio objekata za koje informacije iz Priloga V. **nisu** bile stalno dostupne*[14]

Osim toga, člankom 14. stavkom 2. zahtijeva se od država članica da samo za objekte više razine osiguraju da sve osobe koje bi mogle biti pogođene teškom nesrećom redovito, bez podnošenja zahtjeva, primaju informacije o sigurnosnim mjerama i nužnom ponašanju u slučaju teške nesreće.

Ukupno 92 % objekata više razine stavilo je takve informacije na raspolaganje javnosti. Radi se o povećanju od 11 % u usporedbi s 81 % objekata više razine koji su te informacije stavili na raspolaganje u izvještajnom razdoblju 2012.–2014. Dostavljene informacije o tom aspektu provedbe prikazane su na *slici 6*.

*Slika 6.: Ukupan broj i postotak (%) objekata više razine za koje informacije o sigurnosnim mjerama i nužnom ponašanju **nisu** aktivno stavljene javnosti na raspolaganje*[15]

[13] Postupci zbog povrede pokrenuti su ili se pokreću protiv onih država članica u kojima neusklađenost s člankom 14. stavkom 1. proizlazi iz nepravilnog prenošenja. Kad je riječ o drugim problemima neusklađenosti, Komisija će dodatno istražiti osnovne razloge neusklađenosti. Ako su ti propusti, koji dovode do povećanog rizika od nesreća i time ugrožavaju ciljeve Direktive, rezultat strukturnih, a ne jednokratnih problema, Komisija će prema potrebi razmotriti pokretanje postupka zbog povrede.

[14] Napomena: države članice koje se ne spominju na slici izvijestile su o stalnoj dostupnosti informacija iz Priloga V. za sve objekte na svojem državnom području.

[15] Napomena: države članice koje se ne spominju na slici izvijestile su da su svi objekti na njihovu državnom području stavili takve informacije javnosti na raspolaganje.

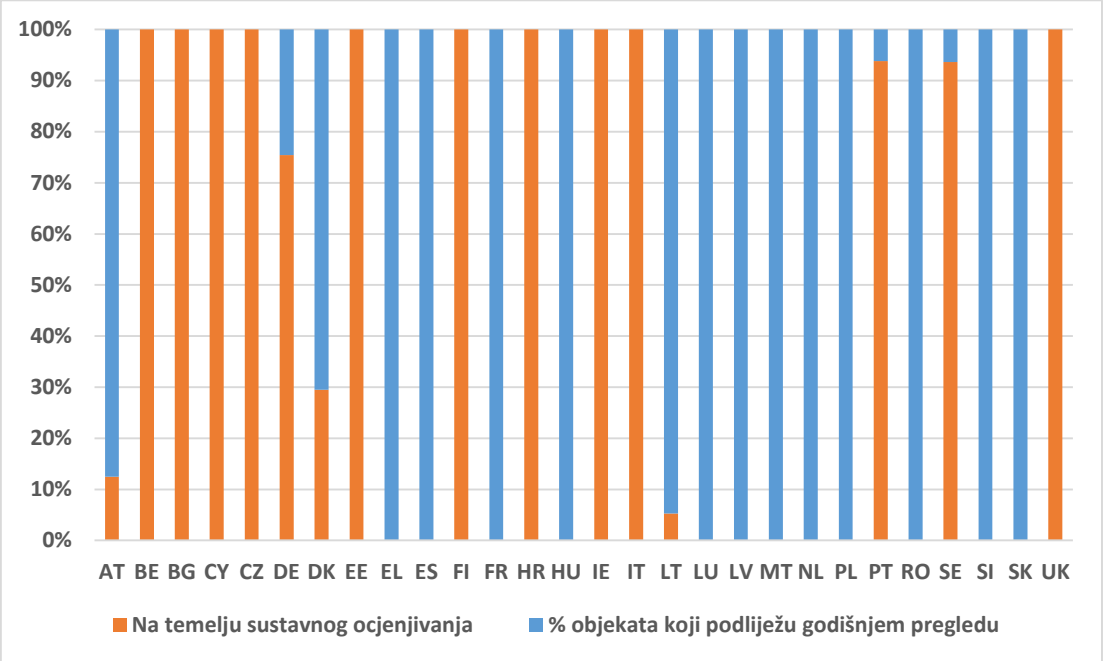
1.1.4. Inspekcijski nadzori

Člankom 20. Direktive Seveso III od država članica zahtijeva se da uspostave sustav inspekcijskog nadzora i program inspekcijskog nadzora za sve objekte. U objektima više razine inspekcijski nadzor provodi se svakih dvanaest mjeseci, a u objektima niže razine svakih trideset i šest mjeseci, osim ako se primjenjuje inspekcijski nadzor na temelju sustavnog ocjenjivanja.

U skladu s člankom 20. stavkom 5. sustavno ocjenjivanje opasnosti predmetnih objekata temelji se najmanje na mogućim učincima predmetnih objekata na zdravlje ljudi i okoliš te prethodnom ispunjavanju zahtjeva Direktive Seveso III. Ti kriteriji osiguravaju barem jednaku razinu djelotvornosti inspekcijskih nadzora koji se provode svake godine ili svake tri godine. Tom odredbom obuhvaćeni su objekti i više i niže razine.

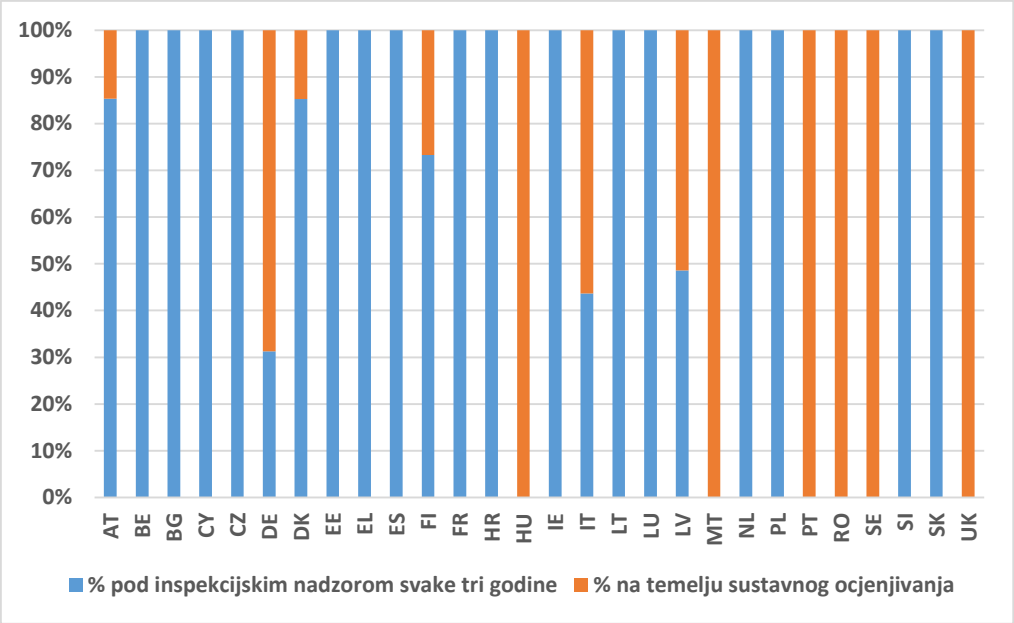
Prema potrebi, vodi se računa i o relevantnim rezultatima inspekcija koje su provedene u skladu s drugim zakonodavstvom Unije.
S obzirom na podatke koje su nadležna tijela dostavila u posljednjem izvještajnom razdoblju, u većini objekata više razine (3 556 od ukupno 5 090 objekata više razine) inspekcijski nadzor provodi se jednom godišnje (vidjeti *sliku 7.*). Za preostale objekte program inspekcijskih nadzora, uključujući učestalost pregleda na licu mjesta, temelji se na sustavnom ocjenjivanju opasnosti od teških nesreća za predmetni objekt.

Slika 7.: Udio objekata više razine u kojima je država članica provela inspekcijski nadzor

Kad je riječ o objektima niže razine, inspekcijski nadzor u gotovo svim tim objektima (6 140 od ukupno 6 686 objekata niže razine) provodi se svake tri godine (vidjeti *sliku 8.*). Za preostale objekte program inspekcijskih nadzora, uključujući učestalost pregleda na licu mjesta, temelji se na sustavnom ocjenjivanju opasnosti od teških nesreća za predmetni objekt.

Slika 8.: Udio objekata niže razine u kojima je država članica provela inspekcijski nadzor

1.1.5. Zabrana upotrebe, sankcije i druga prisilna sredstva

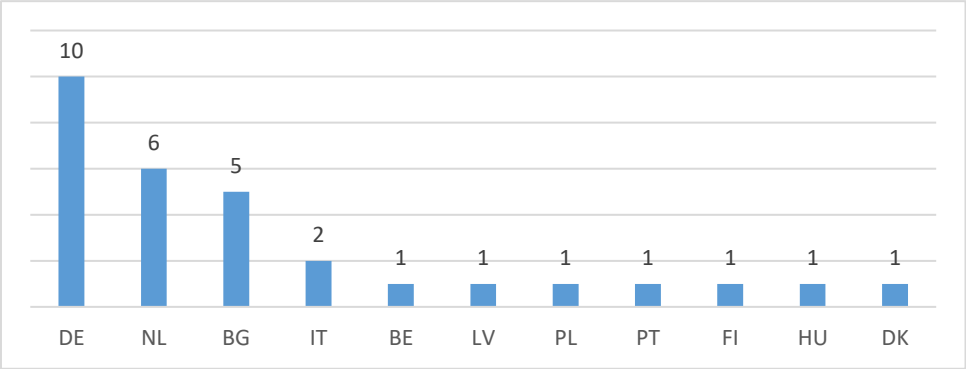
U skladu s člankom 19. Direktive Seveso III države članice zabranjuju poslovanje svakog objekta ako su mjere koje je gospodarski subjekt poduzeo radi sprječavanja i ublažavanja teških nesreća jasno manjkave, kao što su, među ostalim, ozbiljni propusti da se poduzmu potrebne radnje utvrđene u inspekcijskom izvješću. Nadalje, člankom 28. predviđa se da države članice utvrđuju sankcije primjenjive na povrede nacionalnih odredaba koje su donesene u skladu s Direktivom Seveso III. Sankcije moraju biti djelotvorne, razmjerne i odvraćajuće.

Većina država članica nije prijavila zabranu poslovanja nijednog objekta zbog toga što su mjere koje je gospodarski subjekt poduzeo radi sprječavanja i ublažavanja teških nesreća bile jasno manjkave u izvještajnom razdoblju (vidjeti *slike 9. i 10.*). U izvještajnom razdoblju ukupno je zabilježeno 8 207 prisilnih mjera. Daleko najveći broj slučajeva prijavile su Nizozemska (4 023) i Rumunjska (3 586).

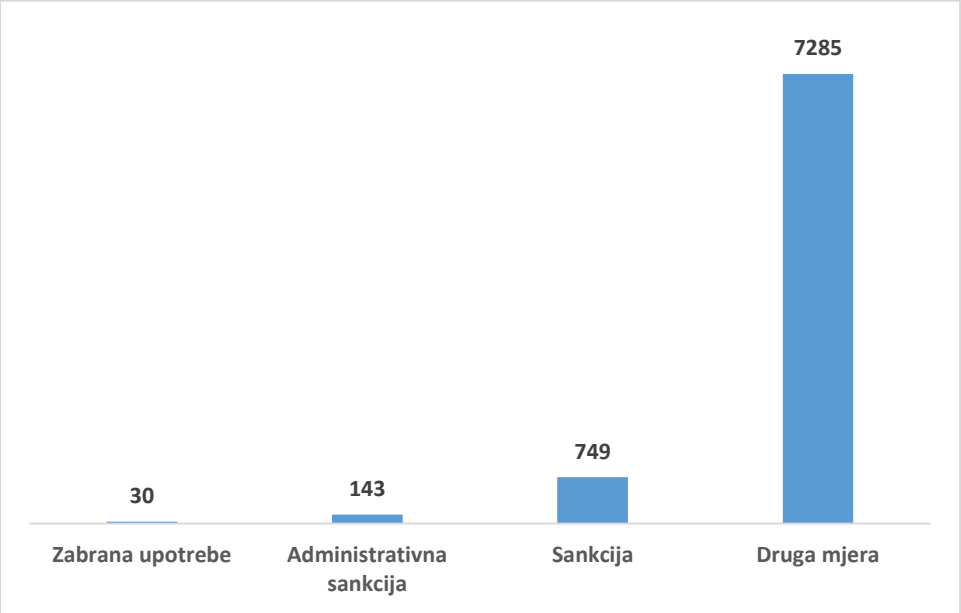
Neke države članice navele su pojedinosti o ukupnom iznosu izrečenih sankcija (npr. Slovačka s 25 250 EUR i Latvija sa 6 335 EUR).

Općenito se prisilnim mjerama, kao što je izdavanje upozorenja, daje prednost nad mjerama izvršenja. Bliža suradnja s gospodarskim subjektima uglavnom je uspješna, tako da su prisilne mjere i sankcije obično iznimke.

Slika 9.: Ukupan broj objekata kojima je zabranjena upotreba u izvještajnom razdoblju

Slika 10.: Ukupan broj prijavljenih prisilnih mjera po vrsti mjere

1.2. Statistički podaci o teškim nesrećama

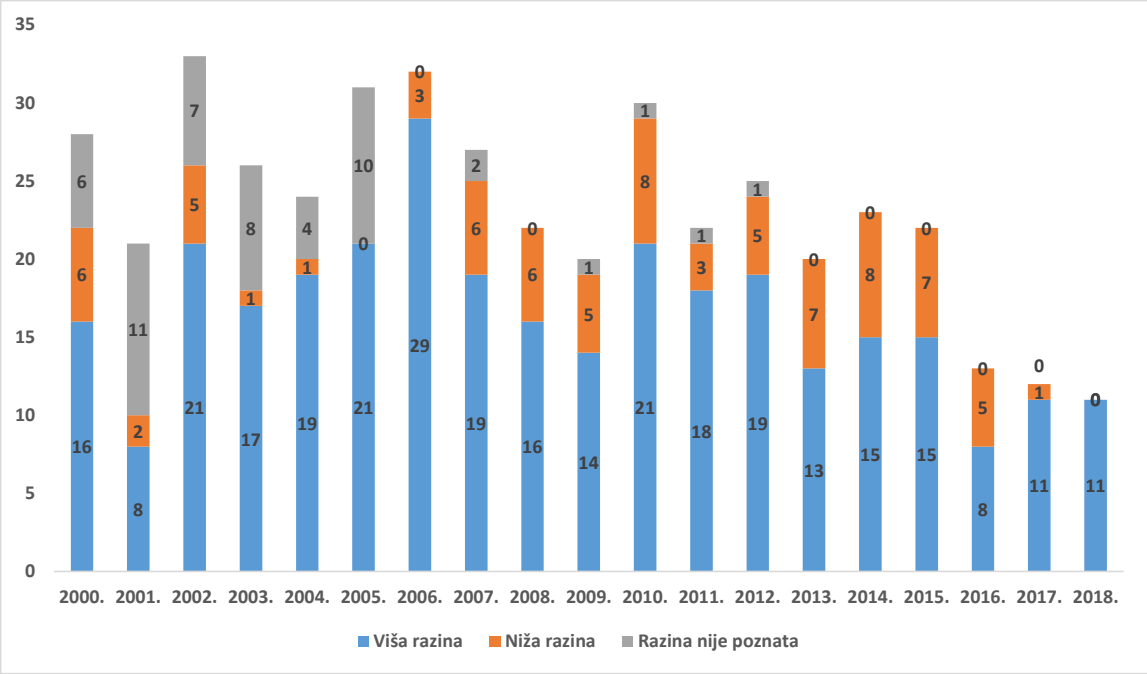
Broj teških nesreća jedan je od ključnih pokazatelja kojim se mjeri ukupna učinkovitost Direktive Seveso III u smanjenju broja tih nesreća i njihovih štetnih učinaka. Na temelju članka 18. države članice informiraju Komisiju o teškim nesrećama koje ispunjavaju kriterije iz Priloga VI. i do kojih je došlo na njihovu državnom području.

Između 2000. i 2018. u bazi podataka eMARS registrirano je ukupno 518 nesreća. Od tih 518 nesreća utvrđeno je da su 442 (85 %) teške nesreće koje ispunjavaju kriterije navedene u Prilogu VI. Direktivi Seveso III. Kako je prikazano na *slici 11.*, ukupan broj teških ozljeda bilježi stabilan trend posljednjih godina unatoč povećanju broja objekata koji su obuhvaćeni Direktivom Seveso III. Prema provjerenim podacima, u razdoblju

2005.–2015. bilo je manje od 25 nesreća godišnje za ukupno 11 776 objekata koji podliježu zahtjevima Direktive[16].

Uzimajući u obzir vrlo visoku stopu industrijalizacije u EU-u, sljedeći podaci pokazuju da je Direktiva Seveso III znatno pridonijela postizanju male učestalosti teških nesreća. Direktivu se općenito smatra i referentnim mjerilom za politiku industrijskih nesreća i uzor je za zakonodavstvo u mnogim zemljama svuda u svijetu.

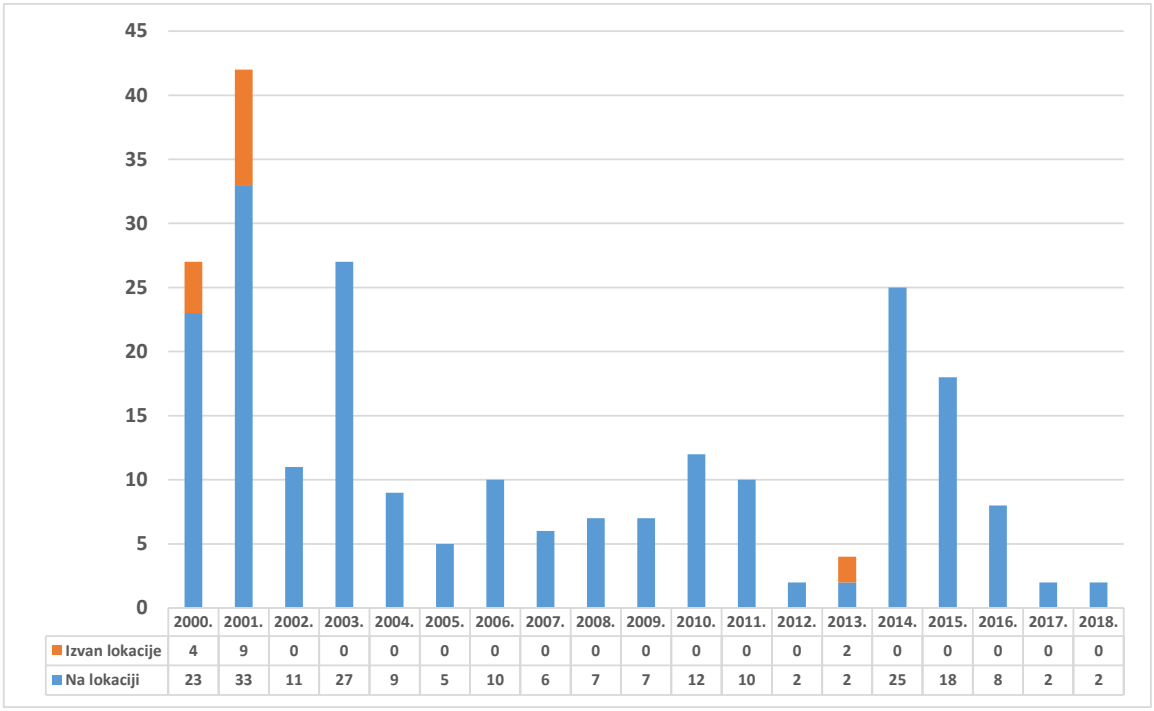
Slika 11.: Broj teških nesreća koje ispunjavaju barem jedan kriterij iz Priloga VI. u razdoblju 2000.–2018.

Iako je posljednjih godina broj smrtnih slučajeva uzrokovanih teškim kemijskim nesrećama bio prilično nizak, taj je broj znatno porastao već 2014. i 2015., što ukazuje na važnost aktivnog praćenja rizika od kemijskih nesreća (vidjeti *sliku 12.* i *sliku 13*).

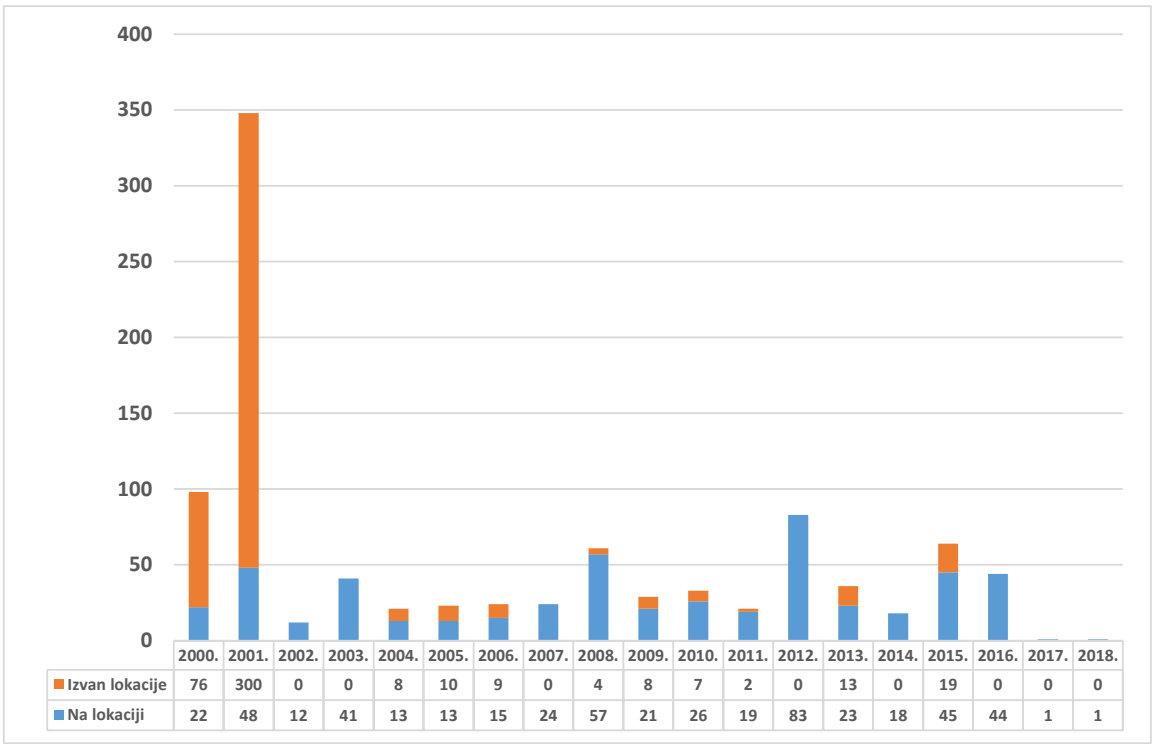
[16] Ovo izvješće obuhvaća razdoblje 2015.–2018., no podaci koje su države članice dostavile za razdoblje 2016.–2018. trebaju se tumačiti oprezno jer ti podaci u bazi podataka eMARS vjerojatno nisu potpuni zbog kašnjenja istraga, internih revizija i prijevoda.

Slika 12.: Broj smrtnih slučajeva na lokacijama i izvan lokacija u razdoblju 2000.–2018.

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
Izvan lokacije	4	9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0
Na lokaciji	23	33	11	27	9	5	10	6	7	7	12	10	2	2	25	18	8	2	2

Slika 13.: Broj ozljeda na lokacijama i izvan lokacija u razdoblju 2000.–2018.

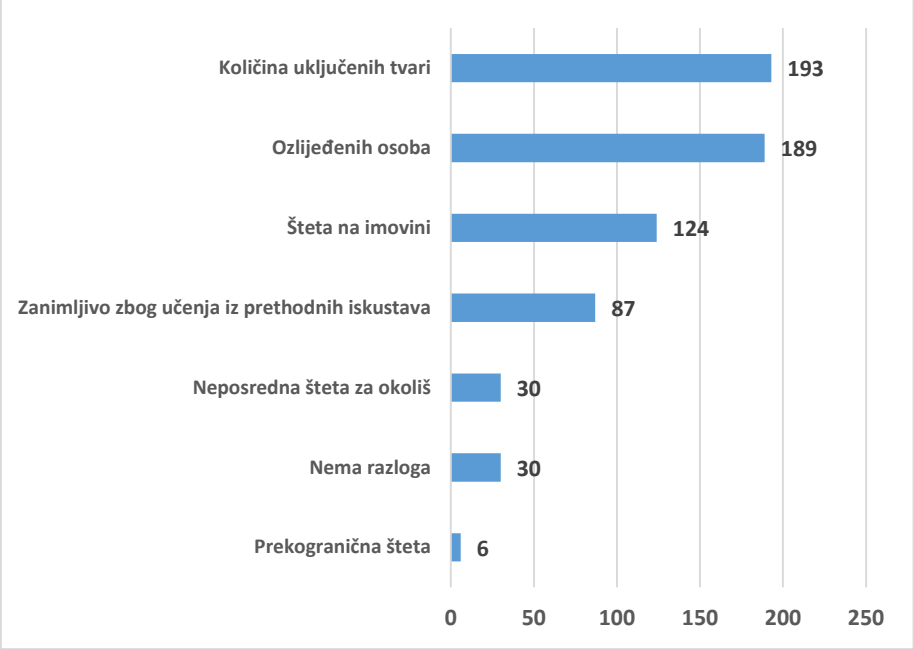

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
Izvan lokacije	76	300	0	0	8	10	9	0	4	8	7	2	0	13	0	19	0	0	0
Na lokaciji	22	48	12	41	13	13	15	24	57	21	26	19	83	23	18	45	44	1	1

Od šest kriterija predviđenih Prilogom VI. kriteriji koji su se najčešće navodili pri obavješćivanju Komisije o teškoj nesreći nisu se mijenjali u razdoblju 2000.–2018., a to su:

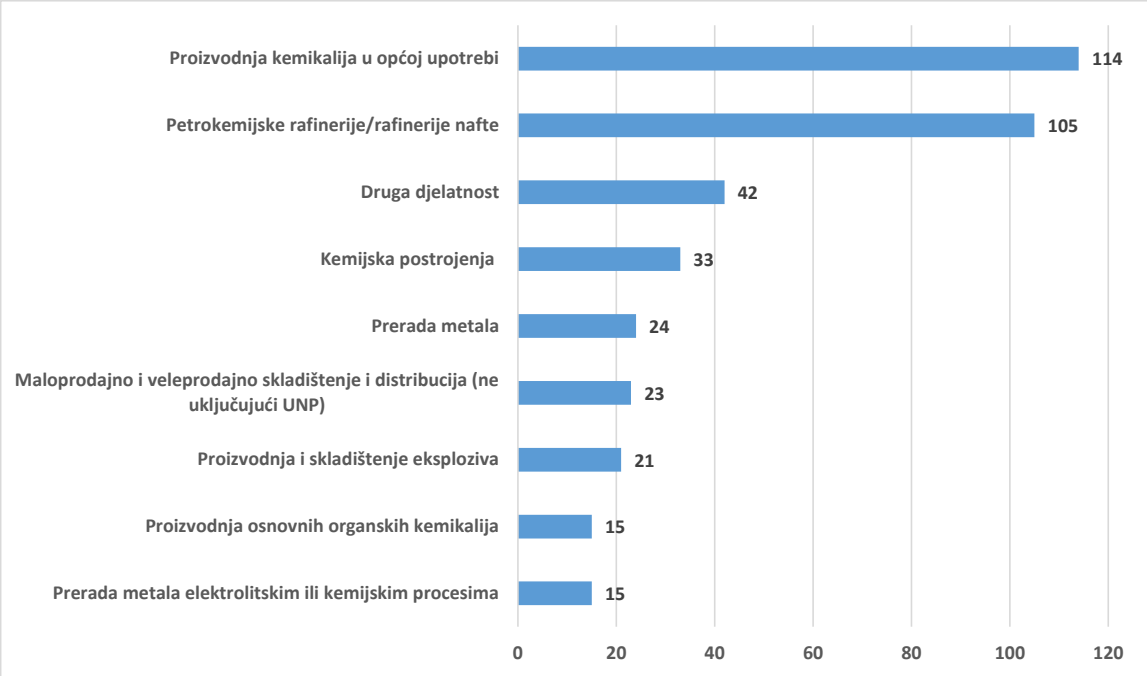
- količina uključenih tvari,
- ozljeda osoba,
- šteta na imovini.

Slika 14.: Kriteriji za prijavljivanje teških nesreća u bazu eMARS za razdoblje 2000.–2018.[17, 18]

Kad je riječ o obuhvaćenoj industrijskoj aktivnosti, iz prikupljenih podataka proizlazi da su sektori kemijske proizvodnje (114 teških nesreća) i petrokemijske rafinerije i rafinerije nafte (105 teških nesreća) najviše skloni teškim nesrećama (vidjeti *sliku 15.*).

Slika 15.: Broj nesreća i incidenata po vrsti djelatnosti u razdoblju 2000.–2018.

[17] Zbroj kriterija za prijavljivanje veći je od ukupnog broja prijavljenih nesreća jer nesreća može ispunjavati više kriterija.

[18] Kriteriji predviđeni Prilogom VI. za obavješćivanje Komisije o teškoj nesreći.

2 DALJNJI KORACI ZA BOLJE SPRJEČAVANJE INDUSTRIJSKIH NESREĆA

Podaci o provedbi Direktive Seveso III koje su dostavile države članice pružaju korisne informacije za utvrđivanje radnji koje su potrebne za još bolje sprječavanje industrijskih nesreća. U tu su svrhu utvrđene tri glavne poluge djelovanja koje omogućuju smislenu procjenu njezina područja primjene:

1. poboljšanje provedbe i usklađenosti;
2. poboljšanje i pojednostavnjenje izvješćivanja;
3. jačanje razmjena između država članica i Komisije o stečenim iskustvima i dobroj praksi.

Poboljšanje provedbe Direktive Seveso III i usklađenosti s njome

Direktiva Seveso III trebala je biti prenesena u zakonodavne sustave država članica do 1. lipnja 2015. Budući da 16 država članica nije pravovremeno prenijelo tu direktivu, Komisija je u razdoblju 2015.–2017. pokrenula postupke zbog povrede povezane s neobavješćivanjem. Svi slučajevi naknadno su zaključeni nakon što su dostavljene obavijesti o mjerama za prenošenje.

Komisija je pažljivo pratila i pravilno prenošenje Direktive. Problemi s prenošenjem utvrđeni su u 16 država članica, a kako bi se ti problemi riješili pokrenuti su ili se pokreću postupci zbog povrede.

Iako se iz godine u godinu situacija općenito poboljšava, što pokazuje analiza izvješća država članica, Komisija je utvrdila određene propuste te će istražiti osnovne razloge neusklađenosti (npr. u pogledu vanjskih planova u slučaju opasnosti i informiranja javnosti).

Ako su ti propusti, koji dovode do povećanog rizika od nesreća i time ugrožavaju ciljeve Direktive, rezultat strukturnih, a ne jednokratnih problema, Komisija će prema potrebi razmotriti pokretanje postupka zbog povrede[19].

Poboljšanje i pojednostavnjenje izvješćivanja

Komisija će nastaviti raditi na poboljšanju i pojednostavnjenju postupka izvješćivanja, kao i povećanju sinergija povezivanjem raznih baza podataka koje sadržavaju podatke o industrijskim objektima. Time se nastoji poboljšati relevantnost i kvaliteta podataka koje dostavljaju države članice i ujedno smanjiti administrativno opterećenje.

Prvo, Komisija želi poboljšati bazu podataka o teškim industrijskim nesrećama (eMARS[20]), koja trenutačno sadržava ograničene informacije o dugoročnim socioekonomskim posljedicama (npr. izgubljena ili oštećena imovina, dugoročna šteta za okoliš, gubitak radnih mjesta, gubitak ugleda, dugoročni učinak na susjedstvo), jer se dostavljene informacije obično odnose na neposredne učinke (npr. ozljede i smrtni slučajevi). Detaljnija procjena socioekonomskih učinaka nesreća i učinaka nesreća na

[19] U skladu s prioritetima za izvršenje kako je navedeno u Komunikaciji „Pravo EU-a: boljom primjenom do boljih rezultata”; C(2016)8600 final.

[20] Portal Minerva Ureda za opasnost od velikih nesreća, Zbirka tehničkih informacija i alata za potporu politike EU-a u području kontrole teških kemijskih nesreća, https://emars.jrc.ec.europa.eu/en/emars/accident/search.

okoliš relevantna je za bolje ublažavanje dugoročnih posljedica teških industrijskih nesreća.

Drugo, Komisija želi poboljšati izvješćivanje o „jedva izbjegnutim nesrećama”. To su incidenti u kojima nije bilo oštećenja imovine ni ozlijeđenih osoba, ali se to lako moglo dogoditi. Stoga je to vrijedan izvor informacija za dijeljenje stečenih iskustava u cijelom EU-u.

Treće, moguće je da izvješćivanje o teškim industrijskim nesrećama koje su se dogodile posljednjih godina nije potpuno zbog vremena potrebnog za provedbu sudskih istraga i nemogućnosti izvješćivanja u dva koraka u okviru trenutačnog sustava izvješćivanja. U budućnosti bi se sustav izvješćivanja trebao unaprijediti kako bi se olakšalo izvješćivanje u dva koraka koje uključuje 1. kratko preliminarno izvješće koje se podnosi ubrzo nakon što dođe do nesreće i 2. potpuno izvješće koje se sastavlja nakon što završe sve relevantne istrage.

Naposljetku, uspostava dodatnih statističkih pokazatelja u izvješćivanju država članica (npr. o broju inspektora i inspekcijskih nadzora) omogućila bi bolje praćenje zahtjeva iz Direktive. To bi bile dodatne važne informacije, posebno u smislu stečenih iskustava za poboljšanje sprječavanja industrijskih nesreća, koje bi se mogle uključiti u integrirani okvir za praćenje i predviđanje nulte stope onečišćenja.

Jačanje razmjena između država članica i Komisije

Rad na iskustvu stečenom u teškim industrijskim nesrećama i inspekcijski nadzor ključni su elementi za održavanje kulture industrijske sigurnosti u Europskoj uniji i za bolje sprječavanje i ublažavanje nesreća.

Komisija obavlja važne zadaće povezane sa sprječavanjem industrijskih nesreća. To posebno vrijedi za analizu industrijskih nesreća, pružanje potpore državama članicama pri analizama rizika i posljedica, vođenje tehničke radne skupine za inspekcijske nadzore i osiguravanje alata za inspekcijske nadzore. Taj se rad mora nastaviti i ojačati kako bi se ostvarili ciljevi navedeni u europskom zelenom planu.

Komisija je u razdoblju koje ovo izvješće obuhvaća usko surađivala s državama članicama na poboljšanju, prema potrebi, njihova jačanja kapaciteta i definiranju okvira za radnje koje treba provesti radi boljeg sprječavanja industrijskih nesreća. U narednim godinama to bi moglo uključivati dodatnu potporu u izvješćivanju o „jedva izbjegnutim nesrećama”, uključivanju dugoročnih učinaka u izvješćivanje i unaprjeđenju razumijevanja socioekonomskih učinaka nesreća i učinaka nesreća na okoliš.

Postupni napredak u području upravljanja rizicima od kemikalija (npr. utvrđivanje posebno zabrinjavajućih tvari, definicija kriterija za nužne upotrebe[21], prijedlog da se Komisiji povjeri zadaća provedbe revizija u državama članicama) koji se očekuje nakon provedbe europskog zelenog plana, posebno njegova akcijskog plana za postizanje nulte

[21] Uzimajući u obzir definiciju nužnih upotreba iz Montrealskog protokola o tvarima koje oštećuju ozonski sloj, koja je uvedena kako bi se procijenilo je li upotreba određenih kemikalija zaista potrebna, imajući u vidu da je raspon kemikalija obuhvaćenih regulatornim okvirom EU-a mnogo širi od precizno određenog područja primjene kemikalija obuhvaćenih Montrealskim protokolom.

stope onečišćenja i povezane strategije održivosti za kemikalije[22], dodatno će unaprijediti znanje potrebno za bolje sprječavanje industrijskih nesreća.

3 ZAKLJUČCI

Direktiva Seveso III, koja obuhvaća oko 12 000 objekata u kojima se mogu nalaziti opasne tvari, ima važnu ulogu u usmjeravanju iznimno industrijalizirane Unije prema postizanju nulte stope onečišćenja tako što pridonosi sprječavanju industrijskih nesreća. U razdoblju 2005.–2015. u prosjeku je u EU-u bilo manje od 25 teških nesreća godišnje, čiji su učinci sve manji. Tu se Direktivu općenito smatra referentnim mjerilom za politiku industrijskih nesreća i uzor je za zakonodavstvo u mnogim zemljama u svijetu.

Analiza izvješća država članica pokazuje da je u gotovo svim područjima (informiranje javnosti, izrada vanjskih planova u slučaju opasnosti, broj ozljeda itd.) došlo do napretka u provedbi odredaba Direktive Seveso III u usporedbi s podacima dostavljenima u prethodnim razdobljima.

Međutim, svaka je nesreća suvišna, stoga treba dodatno poraditi na njihovu sprječavanju, u skladu s europskim zelenim planom i akcijskim planom za postizanje nulte stope onečišćenja. Komisija će stoga intenzivirati svoj rad na podupiranju pravilne provedbe odredaba Direktive Seveso III i prema potrebi poduzeti mjere izvršenja kako bi osigurala djelotvornu usklađenost s tim odredbama i ostvarila očekivane koristi za zdravlje i okoliš. Time će se ojačati i njezina suradnja s državama članicama na boljem sprječavanju industrijskih nesreća.

Stoga će Glavna uprava za okoliš i Glavna uprava za europsku civilnu zaštitu stvoriti sinergije između Direktive Seveso III i Mehanizma Unije za civilnu zaštitu radi poboljšanja sprječavanja, pripravnosti i odgovora u slučaju teške industrijske nesreće. To podrazumijeva predstojeći rad na osiguravanju integracije elektroničkog sustava za dohvaćanje informacija o pogonima Seveso (eSPIRS) u Globalni sustav za upozoravanje i koordinaciju u slučaju katastrofa[23], što će omogućiti gospodarskim subjektima i nadležnim tijelima država članica da primaju upozorenja u slučaju događaja koji bi mogao prouzročiti tešku industrijsku nesreću. Isto tako, Komisija (Glavna uprava za okoliš i Zajednički istraživački centar) i Europska agencija za okoliš započet će s radom na poboljšanju i pojednostavnjenju obveza izvješćivanja o objektima i teškim nesrećama. Nadalje, Ured za opasnost od velikih nesreća Zajedničkog istraživačkog centra i dalje će pružati državama članicama znanstvenu i tehničku potporu, posebno u okviru tehničke radne skupine za inspekcijske nadzore i njezina programa uzajamnih međusobnih posjeta.

U ovom izvješću, u kojem su predstavljeni najnoviji prikupljeni podaci, nastoje se dati objektivne informacije o stvarnom funkcioniranju Direktive Seveso III i napretku koji je ostvaren s obzirom na njezine ciljeve. Zajedno s informacijama iz budućeg izvješća koje će obuhvaćati razdoblje 2019.–2022., omogućit će Komisiji da 2023. procijeni potrebu za preispitivanjem područja primjene Direktive, kako se zahtijeva člankom 29. stavkom 1.

[22] Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija „Strategija održivosti u području kemikalija – Prelazak na netoksični okoliš”, dokument COM(2020) 667.
[23] https://www.gdacs.org/